

Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no

Vår dato 28.11.2011
Deres dato 31.08.2012
Vår ref. TEG
Deres ref. 12/3854

Hørings svar -

Forskrifter om rammeplaner for lærerutdanning trinn 8-13

Lærerutdanningen er viktig for norske bedrifter

Norges fremtidige velferd avgjøres av vår evne til å omsette kunnskap og teknologi til levedyktige virksomheter og arbeidsplasser. Dette er en felles utfordring i kunnskapslandet Norge. Fremtidens arbeidsliv er avhengig av at det i hele samfunnet er relevant og høy kunnskap innen realfag, teknologi, norsk og andre språk, kunnskap om ulike kulturer og kommunikasjonsformer. For å lykkes i dette må grunnskolen formidle nødvendige basisferdigheter, som lesing, skriving, regning, språk og digitale ferdigheter (jf. Kunnskapsløftet). Skolen er næringslivets viktigste leverandør. I skolen legges grunnlaget for Norges fremtidige verdiskaping og velferd. Lærerutdanningen trinn 8-13 er derfor svært viktig for norsk arbeids- og næringsliv.

Manglende involvering

I høringsbrevet skriver Kunnskapsdepartementet at "Det har vært gjennomført åpne og inkluderende arbeidsprosesser for å sikre god forankring hos berørte parter". Nærings- og arbeidslivet er en svært sterkt berørt part. Ansvar for hvor godt elevene på trinn 8-13 forberedes på videre utdanning og arbeidsliv, ligger i stor grad i hendene på lærerne som utdannes gjennom de aktuelle lærerutdanningene. Til tross for dette har ikke NHO, den største organisasjonen for bedrifter i Norge, vært representert i rammeplanutvalgene.

NHO er ikke tilfreds med den manglende involveringen arbeids- og næringsliv har hatt i denne rammeplanprosessen. Med erfaringene fra GLU 1-7 og 5-10 friskt i minne ble NHO og de andre arbeidslivsorganisasjonene overrasket da oppnevningen av rammeplanutvalgene for trinn 8-13 ble kjent. Arbeids- og næringsliv fikk ingen representanter. Felles brev fra NHO, LO og HSH til Kunnskapsdepartementet i mars 2011 ble ikke besvart før i juli etter flere purringer. Det ble da oppnevnt en referansegruppe hvor partene fikk plass. Det er avholdt to møter i referansegruppen hvorav NHO ikke fikk innkalling til det siste. Dette har departementet beklaget. Vi merker oss at oppnevningen av denne referansegruppen heller ikke nevnes i høringsdokumentet.

NHO har gitt skriftlige innspill til rammeplangruppelederne, muntlige tilbakemeldinger til medlemmer av KUF-komiteen, på nasjonal konferanse 14.02.2012 samt innlegg på GNIST-møte 27.02.2012.

Entreprenørskap og samspill med næringslivet

NHO mener det har svært stor betydning at alle lærerutdanninger har kompetansemål som omfatter **entreprenørskap** og **involvering av lokalt arbeidsliv** slik Stortinget har bestemt, jf. St. meld. nr. 11 (2008-2009) Innst. S. nr. 185 Læreren – rollen og utdanningen:

Komiteen viser til at det er bred enighet om at entreprenørskap i opplæring og utdanning skal være satsingsområde i norsk skole.

Komiteen mener entreprenørskap skal være et redskap for en mer åpen og nyskapende skole der elevene utvikler kreativitet og pågangsmot. Det handler like mye om en tenkemåte som et tiltak eller en metode. "Oppdragelse" til entreprenørskap krever engasjement ikke bare fra skolens side, men også fra foreldre, nærings- og arbeidsliv, offentlige etater og fra frivillige organisasjoner.

*Komiteen mener det er viktig at skolene benytter seg av de potensielle samarbeidspartenes innsikt og kompetanse for å bedre kunne styrke de unges deltagelse i utvikling av både skolen og lokalmiljøet. **Da er det også viktig at lærerutdanningen vektlegger entreprenørskap og forbereder studentene på dette.***
(Vår utheving)

Dette vil også være i tråd med "Nasjonal handlingsplan: Entreprenørskap i utdanningen – fra grunnskole til høyere utdanning 2009-2014" og Kunnskapsløftet hvor entreprenørskap ligger som en tverrfaglig dimensjon:

Tilrettelagt samarbeid med lokalt nærings- og arbeidsliv kan gi elever innsyn i ulike arbeidsprosesser, praktisk arbeidserfaring, kunnskap om arbeidslivet og bidra til arbeidet med entreprenørskap i opplæringen.

Erfaringer fra lokal nærings- og arbeidsliv kan bidra til at elevene får bedre grunnlag for bevisst valg av utdanning og yrke.

Yrkesfaglærerutdanning og PPU for yrkesfag

Kandidater med fagbrev har en helt spesiell stilling i denne utdanningen. NHO støtter forslaget om etablering av en systematisk og nasjonal ordning for realkompetansevurdering med avkorting av studiet og fleksibel tilrettelegging som kan kombineres med arbeid. NHO støtter det generelle kompetansemålet om at kandidaten kan legge til rette for entreprenørskap, nytenkning og innovasjon, og at lokalt arbeidsliv, samfunns- og kulturliv involveres i opplæringen. Dessuten er kompetansemålet om at kandidaten kan analysere egne behov for kompetanseheving og ha endrings- og utviklingskompetanse for å møte framtidens behov i skole, arbeids- og samfunnsliv, riktig. Disse kompetansemålene bør gjelde for alle lærerutdanningene.

Praktisk pedagogisk utdanning (PPU)

NHO støtter forslaget om krav om at fagdidaktikken skal knyttes til studentenes fagkrets og å tillempe opptaksbestemmelsene for å sikre at bachelorkandidater i

realfag og teknologi kan tas opp til praktisk pedagogisk utdanning (PPU) for trinn 8-13.

Praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag og 3-årige faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag har begge med kompetansemål om entreprenørskap og arbeidslivsinvolvering. Det er NHO fornøyd med. I forslag til forskrift foreslås det å avgrense opptakskravene "fullført treårig relevant profesjonsrettet bachelorutdanning og minimum to års relevant yrkespraksis". Dette medfører at muligheten til å bli tatt opp på grunnlag av to års relevant yrkesteoretisk utdanning utover videregående skoles nivå og fire års yrkespraksis vil falle bort.

NHO tar sterk avstand fra at 2-årig fagskoleutdanning kombinert med fire års yrkespraksis faller bort som et alternativt opptakskrav i **Praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag**. I praksis vil dette medføre at yrkesfagene på videregående skole går glipp av en meget godt kvalifisert gruppe lærere. Lærere med fagskolebakgrunn tar med seg en vesentlig kompetanse inn i yrkesfagene. De har et fagbrev i bunn, flere års praktisk yrkeserfaring og i tillegg ofte ledererfaring etter bestått fagskoleutdanning. Etter vår erfaring er de svært godt og annerledes kvalifisert enn en lærer med f.eks. en akademisk 3-årig ingeniørutdanning. De har inngående kjennskap til den kompetansen som skal formidles, og kan bidra med konkrete og praktiske eksempler fra yrket og formidle kultur og holdninger i faget som vil være et viktig grunnlag når elevene skal ut i lære.

NHO anbefaler derfor å opprettholde to års relevant yrkesteoretisk utdanning utover videregående skoles nivå og fire års yrkespraksis som et alternativt opptakskrav. Hvis dette faller bort, vil det sterkt svekke en sårt trengt rekrutteringen av yrkesfaglærere. I tillegg vil yrkesfagene på videregående skole miste framtidige godt kompetente lærere.

Rammeplanforslaget for **Lektorutdanning** mangler entreprenørskap- og arbeidslivsaspektet i sine kompetansemål. Selv om kandidaten skal kunne bidra til innovasjonsprosesser og nytenkning, mener vi at et mer forpliktende punkt i forhold til entreprenørskap og arbeidsliv vil være riktig også i denne utdanningen slik Stortinget forutsetter. Her må også det generelle kompetansekravet om at kandidaten kan analysere egne behov for kompetanseheving og ha endrings- og utviklingskompetanse for å møte framtidens behov i skole, arbeids- og samfunnsliv, være med. Lærerstudentene må dessuten kunne veilede elevene om arbeidsmulighetene (jf. framtidens behov).

Under "Ferdigheter" står det et krav om at lektor-kandidaten "kan gjennomføre et selvstendig, avgrenset og profesjonsrelevant forskningsprosjekt under veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer." NHO mener at en lektor på trinn 8-13 må holde seg oppdatert og kunne anvende etablert forskning innen sine fag i undervisningen og kunne analysere denne.

For å sikre at studentene kan få utenlandsopphold godkjent i lektorutdanningen, må det åpnes for at kravet om praksis i fire av fem studieår kan fravikes.

Konkrete tiltak

NHO foreslår en rekke konkrete tiltak for å bidra til at lærerutdanningen rettes mer inn mot det arbeidslivet som lærerne skal utdanne unge til. Målet er å skape en bedre lærerutdanning som bidrar til at flere elever fullfører det 13-årige opplæringsløpet med resultater på høyde med våre konkurrentland. Utdanningen skal styrke elevenes evne og lyst til å delta aktivt i arbeids- og næringslivet, gjøre bevisste yrkes- og karrierevalg, og forstå betydningen av verdiskaping i næringslivet og en produktiv offentlig sektor.

Følgende tiltak er relevante for alle de fem lærerutdanningene:

Kartlegging og resultatmåling

Klare krav til resultater på alle nivåer og innsyn i resultatene.

Samarbeid skole-næringsliv

Lærerstudentene og lærerutdannerne må få bedre kunnskap om arbeidslivet under gjennomføringen av utdanningen. Læreplanene inneholder læringsmål om arbeidslivet. Det er viktig at lærerstudentene får prøve ut undervisningsmodeller/metoder som omfatter samarbeid med næringslivet. Yrkesretting av faglig innhold er et sentralt element i tråd med utdanningspolitiske føringer høyere utdanning må forholde seg til. Studentene må også bli evaluert på dette (studiepoeng / karakter).

Det finnes mange gode eksempler på eksisterende ordninger:

Entreprenørskap som undervisningsmetode

Ungt Entreprenørskap har en rekke undervisningsprogrammer som egner seg utmerket; ungdomsbedrift, gründercamp m.m.

Samarbeid med virksomheter (jf. partnerskapsavtaler skole-næringsliv)

Lektor 2-prosjektet er et godt eksempel på tiltak for å øke kompetansen til både faglærer og elever; her samarbeider lærer med fagpersoner fra arbeidslivet om undervisningsopplegg i det/de læreplanmål innen realfag som skolen selv velger ut. Elevene får en opplevelse av hvordan fagene anvendes i praksis i arbeidslivet – gjerne tverrfaglige prosjekter.

Praksis i bedrift for lærerstudenter

Det må legges til rette for at lærerstudenter igjen kan ta en del av praksis i annen virksomhet enn skole slik det finnes flere års erfaringer med fra HiOA. Slik alternativ praksis vil gi godt læringsutbytte for studentene og lærestedene vil øke samarbeidet med arbeidslivet.

TekIn – Teknologi-inspiratørene

Kurs / verksteddager for lærere i grunnskolen innen teknologi og design (ulike tema med utgangspunkt i læreplanen: konstruksjonsbygging av modellhus og bruer, prosjekt innen elektro og elektronikk, kjemiteknologi og mekaniske leker).

Forskerfabrikken

Forskerfabrikken motiverer barn og unge til å satse på real- og teknologifag gjennom kurs i tråd med skolens læreplaner og etterutdanning for lærere.

Heve kvaliteten og relevans

I høringsbrevet fra Kunnskapsdepartementet står det at det overordnede mål har vært å legge til rette for en kvalitetsheving av lærerutdanningene for trinn 8-13. Det støtter NHO, men etterlyser mer konkrete tiltak. Fra forskning vet vi at lærerens kompetanse, både faglig og pedagogisk er avgjørende for å skape gode resultater hos eleven.

Derfor mener NHO at:

- Status til læreryrket må heves ved å skjerpe opptakskravene og gjennomføre intervju/praktiske opptaksprøver for å sikre at søkerne har personlig egnethet. Det må også innføres individuelle karriere- og belønningsmuligheter for lærere. Gode prestasjoner må kunne belønnes.
- Relevanskravet må bli en viktigere del av arbeidet med kvalitet i utdanningen. For å styrke dette i all utdanning, er yrkesretting et helt sentralt virkemiddel. Det må skapes en sterkere forbindelse mellom innhold og hva kunnskapene skal anvendes til. Det er derfor avgjørende at yrkesfaglærere behersker yrkesretting av undervisningen for å synliggjøre fagenes relevans. Dette kan øke elevenes motivasjon og evne til gjennomføring.
- Det må innføres sentralgitte eksamener i sentrale fag, slik at studentene blir målt på samme grunnlag på de ulike lærestedene. Medieoppslag den siste tiden om høy strykprosent ved store lærerutdanningsinstitusjoner med mange søkere kontra tilnærmet ingen stryk ved små høyskoler med få søkere rettferdiggjør dette kravet.

Disse utfordrende oppgavene vil NHO ta del i ved at arbeidslivets rolle som kunnskapsbruker, utvikler og formidler benyttes. Som ved annen type utdanning, er det vår oppfatning at viktige områder av lærerutdanningen må skje ved samspill mellom utdanningsinstitusjonene og bedriftene.

Vennlig hilsen
Næringslivets Hovedorganisasjon
Avd. Kompetanse

Are Turmo
Avdelingsdirektør